

ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱՌԱՅՈՂԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ԷԹԻԿԱՅԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1. ԸՆԴԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն իրավական ակտով սահմանվում են Հաշվեքննիչ պալատի հաշվեքննողների համար ներքին ծառայողական հարաբերությունների շրջանակում կիրառվող էթիկայի կանոնները (այսուհետ՝ կանոններ) և դրա հետ կապված այլ հարաբերություններ: Կանոնները հաշվեքննողների վարվելակերպի, վարքագծի և փոխհարաբերությունների առանձնահատկությունները կարգավորող նորմերի համակարգ է, որի նպատակն է ապահովելու հաշվեքննողների պատշաճ վարքագիծն ինչպես աշխատանքային, այնպես էլ՝ ոչ աշխատանքային միջավայրում՝ հանրային և մասնավոր շահերի բախումը բացառելու, Հաշվեքննիչ պալատի նկատմամբ հասարակության վստահությունն ամրապնդելու նպատակով:

2. Հաշվեքննողն իր ներքին ծառայողական հարաբերությունների շրջանակում և ծառայողական պարտականությունների կատարման ընթացքում պարտավոր է պահպանել էթիկայի սկզբունքները և կանոնները:

3. Էթիկական մշակույթի ձևավորումը և պահպանումն ապահովվում և վերահսկվում է Հաշվեքննիչ պալատի կողմից՝

- 1) սահմանելով էթիկական մշակույթը՝ որպես Հաշվեքննիչ պալատի առաջնահերթություն,
- 2) հաշվեքննողներին հաղորդելով այդ առաջնահերթությունը հստակ, հետևողական և կանոնավոր կերպով՝ ծառայելով որպես լավագույն օրինակ,
- 3) պարբերաբար թարմացնելով և մշտադիտարկելով էթիկային առնչվող քաղաքականության և ընթացակարգերի ներդրումը Հաշվեքննիչ պալատում,
- 4) որոշումները կայացնելով թափանցիկության և հաշվետվողականության ստանդարտները պահպանելու միջոցով,
- 5) ստեղծելով գիտելիքների զարգացման և փոխանակման արդյունավետ միջավայր, որում կիրառվում է ղեկավար և զգայուն խնդիրներին արձագանքելու և քննարկելու մշակույթը,
- 6) գործընկերների շրջանում ստեղծելով բարենպաստ միջավայր, որտեղ յուրաքանչյուր ոք կզգա արդար վերաբերմունք՝ համապատասխանաբար արձագանքելով էթիկայի կանոններին հակասող դեպքերին,
- 7) հետամուտ լինելով էթիկայի կանոնների, այլ քաղաքականությունների և ընթացակարգերի հետևողական և պատշաճ կիրառմանը:

4. Սույն կանոնները հիմնվում են հետևյալ սկզբունքների վրա.

- 1) բարեվարքություն,

- 2) անկախություն և օբյեկտիվություն,
- 3) կոմպետենտություն,
- 4) մասնագիտական վարքագիծ,
- 5) գաղտնիություն և թափանցիկություն:

2. ԲԱՐԵՎԱՐՔՈՒԹՅՈՒՆ

5. Հաշվեքննողը պետք է գործի ազնիվ, հուսալի, բարեխիղճ կերպով և հոգուս հանրային շահի:

6. Հաշվեքննողն իր լիազորությունները պետք է իրականացնի բարեվարքությամբ, ազնվորեն և անաղարտ կերպով՝ ձգտելով զերծ մնալ արտաքին ազդեցություններից, ինչպես նաև խուսափելով արտաքին կողմի հետ այնպիսի հարաբերություններից, որոնք կարող են բացասաբար ազդել կամ վարկաբեկել Հաշվեքննիչ պալատի հեղինակությունը կամ դրա վերաբերյալ առաջացնել հիմնավոր կասկածներ:

7. Հաշվեքննողն իր գործունեության ընթացքում պետք է զգոնություն ցուցաբերի անբարենպաստ այն գործոնների նկատմամբ, որոնք կարող են այս կամ այն կերպ սպառնալ վերջինիս բարեվարքությանը (անձնական, ֆինանսական և այլ շահեր կամ հարաբերություններ, որոնք կարող են հակասել Հաշվեքննիչ պալատի շահերին, պաշտոնեական դիրքի չարաշահում, զգայուն կամ գաղտնի տեղեկատվության բացահայտում), ինչպես նաև պետք է ունենա ժամանակին դրանց հակազդելու համապատասխան մեխանիզմներ (հայտարարագրերի կիրառման պրակտիկա, հաշվեքննության առաջադրանքի շրջանակներում պարբերաբար կազմակերպվող քննարկումներ):

8. Հաշվեքննողն իրավունք չունի իր ծառայողական դիրքը կամ Հաշվեքննիչ պալատի անունն օգտագործել ոչ ծառայողական նպատակներով:

3. ԱՆԿԱԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՕԲՅԵԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ

9. Հաշվեքննողը պետք է գործի անկողմնակալ և առանց նախապաշարմունքների, ազատ լինի հանգամանքներից կամ ազդեցությունից, որը կարող է վնասել կամ դիտվել որպես մասնագիտական դատողությանը վնասող հանգամանք:

10. Հաշվեքննողը հաշվեքննություն իրականացնելիս գործում է անկախ, որը ներառում է՝

- 1) մտքի անկախություն, ինչը ենթադրում է այնպիսի մտածելակերպ, որը թույլ է տալիս հաշվեքննողին եզրակացություն հայտնել առանց ենթարկվելու այնպիսի հանգամանքների ազդեցությանը, որոնք կարող են խաթարել նրա մասնագիտական դատողությունը, որը նաև նպատակաուղղում է հաշվեքննողին գործել ազնվորեն և օբյեկտիվորեն՝ կիրառելով մասնագիտական կասկածամտություն:

2) վարքագծի անկախություն, ինչը ենթադրում է խուսափումը այնպիսի փաստերից և հանգամանքներից, որոնք այնքան նշանակալի են, որ ողջամիտ և տեղեկացված երրորդ կողմը, կշռադատելով բոլոր հարակից փաստերը և հանգամանքները, հավանականորեն կեզրակացնեն, որ պալատի կամ հաշվեքննության խմբի անաչառությունը, անկողմնակալությունը կամ մասնագիտական կասկածամտությունը կարող են խաթարված լինել:

11. Հաշվեքննողը պետք է արտահայտի կամ ընդգծի Հաշվեքննիչ պալատի դերի կարևորությունը հանրության համար՝ դրսևորելով պատշաճ և հաշվեքննողին հարիր վարքագիծ:

12. Հաշվեքննողն աշխատանքային պարտականությունների կատարման ընթացքում ստացած հանրորեն ոչ մատչելի տեղեկատվությունը չպետք է օգտագործի ոչ ծառայողական նպատակներով:

13. Հաշվեքննողը պետք է խուսափի անհարկի խոստումներից, հավաստիացումներից, պետք է գիտակցի իր կարծիքի կարևորությունը և տրված կարծիքների արդյունքում հնարավոր բացասական հետևանքները:

14. Հաշվեքննողն իր մասնագիտական կասկածամտությունը պետք է ցուցաբերի օբյեկտիվ և անկողմնապահ կերպով՝ զերծ մնալով բացասական ներազդեցությունից:

15. Հաշվեքննողը չպետք է թաքցնի իրեն հայտնի դարձած այն էական փաստերը, որոնց մասին չարձագանքելը կարող է հանգեցնել փաստերի ոչ լիարժեք ներկայացմանը կամ ոչ օրինաչափ գործողությունների չբացահայտմանը:

16. Հաշվեքննողին արգելվում է մասնակցել ակտիվ քաղաքական գործունեությանը: Նա պետք է զերծ մնա իր անկախության և անկողմնապահության վրա բացասաբար ազդող, ինչպես նաև դրան սպառնացող իրավիճակներից՝ պահպանելով իր քաղաքական չեզոքությունը:

17. Հաշվեքննողն իր մասնագիտական գործունեությունն իրականացնելիս ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն չպետք է ներգրավված լինի հաշվեքննության օբյեկտի կառավարման գործընթացներում՝ անկախ մնալով արտաքին ազդեցությունից (անձնական, ֆինանսական շահ, ինքնաստուգում, մտերիմ հարաբերություններ):

18. Հաշվեքննողն իր վարքագծով չպետք է իրեն կախվածության մեջ դնի հաշվեքննության օբյեկտի պաշտոնատար անձանցից՝ հաշվեքննության արդյունքների համար շահագրգիռ անձանցից ընդունելով նվերներ, գումարներ, ծառայություններ կամ հյուրասիրություն:

19. Հաշվեքննողը պետք է միջոցներ ձեռնարկի հաշվեքննության գործընթացում իր, համապատասխան դեպքերում նաև իր ենթակաների, անկախության և օբյեկտիվության վրա բացասաբար ազդող գործոնները բացառելու և դրանց առնչվող ռիսկերը հայտնաբերելու ուղղությամբ: Այդ նպատակով հաշվեքննողը նախքան հաշվեքննության առաջադրանքի հաստատումը լրացնում և իր ստորագրությամբ հաստատում է անկախության և գաղտնիության հայտարարագիրը (Ձև 1): Անկախության և գաղտնիության հայտարարագրերի փաստաթղթավորումը պետք է իրականացվի Հաշվեքննիչ պալատի հաշվեքննության փաստաթղթավորման ուղեցույցին համապատասխան:

(19-րդ կետը խմբ. 12.06.2023 թիվ 83-L)

20. Եթե հաշվեքննության իրականացման որևէ փուլում առաջանում են հաշվեքննողի անկախությանը և օբյեկտիվությանը սպառնացող գործոններ, ապա հաշվեքննողը պարտավոր է այդ մասին գրավոր եղանակով անհապաղ հայտնել իր անմիջական ղեկավարին:

21. Հաշվեքննողը չպետք է հաշվեքննություն իրականացնի իր նախկին աշխատավայրում այն պարագայում, երբ կարող է առաջացնել նախկինում իր իրավասության տակ գտնվող մարմնի, ստորաբաժանման կամ իրականացվող ծրագրի գնահատման վտանգ: Հաշվեքննողը պարտավոր է իր անմիջական ղեկավարին տեղեկացնել ցանկացած այնպիսի իրավիճակի մասին, որը վերաբերում է իր կողմից հաշվեքննության օբյեկտում նախկինում զբաղեցրած պաշտոնին:

22. Հաշվեքննողը հաշվեքննություն իրականացնելիս պետք է խուսափի այնպիսի իրավիճակներից, որոնք կարող են առաջացնել անձնական շահի, մտերմության, ճնշման և օբյեկտիվությանը սպառնացող ցանկացած այլ վտանգներ:

23. Այն հաշվեքննողը, որի օբյեկտիվությունը և անկախությունը հաշվեքննության ընթացքում չի կարող երաշխավորվել կամ դրանց սպառնացող վտանգները չեն կարող նվազեցվել, չպետք է ընդգրկվի հաշվեքննության առաջադրանքի խմբում:

4. ԿՈՄՊԵՏԵՆՏՈՒԹՅՈՒՆ

24. Հաշվեքննողը պետք է տիրապետի հաշվեքննության գործառույթը իրականացնելու համար բավարար անհրաժեշտ գիտելիքների և հմտությունների:

25. Հաշվեքննության առաջադրանքները պլանավորելիս հաշվեքննության խմբում հաշվեքննողը պետք է ընդգրկվի ըստ մասնագիտական փորձառության՝ հաշվեքննության հնարավորինս բարձր որակն ապահովելու սկզբունքով:

26. Այն հաշվեքննողը, որի գործիմացության մակարդակը բավարար չէ համապատասխան հաշվեքննությունն իրականացնելու համար, չպետք է ընդգրկվի այդ հաշվեքննության առաջադրանքի խմբում:

27. Հաշվեքննողն իր գործունեությունն իրականացնելիս պետք է հետևի նաև քաղաքացիական ծառայության մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված որակավորման, վերապատրաստման և շարունակական մասնագիտական զարգացման պահանջներին:

28. Հաշվեքննողը պետք է բավարար մակարդակով տիրապետի իր գործունեությունը կարգավորող սահմանադրական, իրավական և ինստիտուցիոնալ նորմերին, քաղաքականությանը, ընթացակարգերին և իր գործունեությունը պետք է իրականացնի դրանց համապատասխան:

29. Հաշվեքննողը հաշվեքննություն իրականացնելիս պետք է գործի հաշվեքննության առաջադրանքի պահանջներին համապատասխան և ցուցաբերի պատշաճ ուշադրություն՝ հաշվեքննության առաջադրանքի կատարումը սահմանված ժամկետներում և բարձր որակով ապահովելու նպատակով:

5. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐՔԱԳԻԾ

30. Հաշվեքննողն ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին միջավայրում (հարաբերություններ գործընկերների, ընտանիքի անդամների, ընկերների, հաշվեքննության օբյեկտի, մամուլի հետ) իր վարքագծով պետք է ցուցաբերի շրջահայաց վերաբերմունք, որը բացասաբար չի ազդի Հաշվեքննիչ պալատի համբավի վրա:

31. Հաշվեքննողը պետք է ծանոթ լինի Հաշվեքննիչ պալատի գործունեությանը և աշխատանքային ընթացակարգերին, որոնք վերաբերում են աշխատանքային միջավայրում և դրանից դուրս գործող մասնագիտական վարքագծի վերաբերյալ օրենսդրությանը, կիրառական մասնագիտական չափորոշիչներին և կանոնակարգերին:

32. Հաշվեքննողները պետք է համագործակցեն միմյանց հետ գիտելիքի և տեղեկատվության փոխանակման միջոցով:

6. ԳԱՂՏՆԻՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆ

33. Հաշվեքննողը երրորդ անձանց հետ չպետք է քննարկի հաշվեքննության այն աշխատանքը, որում ինքը ներգրավված է կամ ներգրավվել է, ինչպես նաև գրավոր կամ բանավոր կերպով չբացահայտի կամ քննարկի Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իրականացվող ցանկացած այլ աշխատանք, որի մասին ինքը տեղյակ է, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կամ Հաշվեքննիչ պալատի կողմից լիազորված դեպքերի:

34. Հաշվեքննողը պարտավոր է պահպանել օրենքով սահմանված գաղտնիությունը (պետական գաղտնիք, անձնական տվյալներ, բանկային, առևտրային գաղտնիքներ, հարկային գաղտնիք և այլն), որն իրեն որևէ կերպ հասանելի է դարձել Հաշվեքննիչ պալատի կողմից իրականացվող աշխատանքների շրջանակներում, տիրապետելով օրենքով նման տեղեկատվության հասանելիության, օգտագործման, փոխանցման, պահպանման կանոններին, դրանց խախտման համար պատասխանատվության և այլ կիրառելի կանոններին:

35. Իրավական ակտերով սահմանված կարգով հաշվեքննության շրջանակներում ձեռքբերված տվյալները և Հաշվեքննիչ պալատի սահմանափակ օգտագործման նյութերը (համակարկչային ծրագրեր, հիշողության սարքեր, սերվերներ, պահոցներ և այլն) կարող են տրամադրվել հաշվեքննության գործընթացին առնչվող կամ աջակցող մասնագիտական ստորաբաժանումների աշխատակիցներին՝ վերջիններիս կողմից համապատասխան գործառույթ իրականացնելու համար, որը պատշաճ կերպով գրանցվում և վերահսկվում՝ հաշվեքննողի կողմից իր լիազորությունների շրջանակում:

36. Հաշվեքննողի կողմից հանրորեն Հաշվեքննիչ պալատի գործունեությանն առնչվող որևէ տեղեկատվություն հաղորդելը, առանց համապատասխան լիազորության, արգելվում է:

ՀԱՅ Տ Ա Ր Ա Ր Ա Գ Ի Ր
ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏԻ ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՂՆԵՐԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ԳԱՐՏՆԻՈՒԹՅԱՆ

Հայտարարում եմ, որ՝

1. Հաշվեքննության օբյեկտում՝ _____ (Հաշվեքննության օբյեկտի անվանումը), ես ու ինձ փոխկապակցված անձինք («Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված իմաստով) չենք ունեցել և չունենք որևէ ֆինանսական շահ այնպիսի անձանց հետ, որոնք կարող են սահմանափակել կամ այլ կերպ ազդեցություն ունենալ իմ աշխատանքի արդյունքների վրա:

(1-ին կետը խմբ. 12.06.2023 թիվ 83-Լ)

2. Չունեմ որևէ նախապաշարմունք կամ այլ կերպ կողմնակալ վերաբերմունք հաշվեքննության օբյեկտի որևէ աշխատակցի (ներառյալ՝ նախկին աշխատակիցների) նկատմամբ, որը կարող է որևէ կերպ ազդել իմ կողմից տրվելիք եզրակացության վրա:

3. Չեմ զբաղեցրել ղեկավար պաշտոն հաշվեքննության օբյեկտում կամ այլ կերպ չեմ առնչվել վերջինիս գործունեության հետ հաշվեքննության մեկնարկին նախորդող մեկ օրացուցային տարվա ընթացքում և (կամ) հաշվեքննությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանում:

(3-րդ կետը լրաց. 30.04.2021 թիվ 116-Ա)

4. Ներգրավված չեմ եղել հաշվեքննության օբյեկտի ներքին հսկողության համակարգի նախագծման, գործունեության կամ նմանատիպ այլ աշխատանքներում:

5. Իմ հետ փոխկապակցված անձինք («Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված իմաստով) չեն զբաղեցրել կամ զբաղեցնում ղեկավար պաշտոններ հաշվեքննության օբյեկտում:

6. Չունեմ որևէ քաղաքական, սոցիալական կամ ընկերական փոխհարաբերություններ հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավար մարմինների հետ, որոնք կարող են սահմանափակել կամ այլ կերպ ազդեցություն ունենալ իմ աշխատանքի արդյունքների վրա:

7. Ես ու ինձ փոխկապակցված անձինք («Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված իմաստով) չեն ունեցել և չունեն որևէ ուղղակի կամ անուղղակի ֆինանսական մասնակցություն հաշվեքննության օբյեկտում:

Հայտարարում եմ, որ իմ՝ հաշվեքննողի գործառույթներն իրականացնելիս պարտավորվում եմ պահպանել Հայաստանի Հանրապետության հաշվեքննիչ պալատի էթիկայի կանոններով սահմանված պահանջները և օրենքով սահմանված կարգով պատասխանատվություն կրել աշխատանքների ընթացքում ստացված տեղեկատվության գաղտնիությունը չպահպանելու համար:

Եթե հաշվեքննության ընթացքում այս հայտարարագրում իմ կողմից ներկայացված տեղեկատվությունն ենթարկվի փոփոխության, ես պարտավորվում եմ այդ մասին անհապաղ տեղյակ պահել Հայաստանի Հանրապետության հաշվեքննիչ պալատին:

Պաշտոն, անուն, հայրանուն, ազգանուն,

Ստորագրություն

Ամսաթիվ